

Artikel

De nieuwe (langverwachte) toelichting op FIFA's transferreglement: FIFA Commentary 2021

Frans de Weger*

Eind vorig jaar heeft FIFA de nieuwe FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players (FIFA Commentary) gepubliceerd. Een 532 pagina's tellend document waarin FIFA's transferreglement wordt voorzien van een uitgebreide toelichting onder verwijzing naar relevante rechtspraak van FIFA's geschilbeslechtende instanties (DRC en PSC) en het hoogste onafhankelijke internationale arbitragehof in de sport, het Court of Arbitration for Sport (CAS). In dit artikel staat de FIFA Commentary centraal, waarbij bijzondere nadruk ligt op de bepalingen over de contractuele stabiliteit. Tevens komen de relevante artikelen die de arbeidsrelatie tussen spelers en clubs raken uitgebreid aan bod.

1. Inleiding

Het heeft enige tijd geduurd, maar op 8 september 2021 heeft FIFA de nieuwe *FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players* (FIFA Commentary) gepubliceerd. Een 532 pagina's tellend document waarin FIFA's transferreglement, de zogeheten *FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players* (FIFA

RSTP), wordt voorzien van een uitgebreide toelichting. Per artikel wordt in deze publicatie een nadere uitleg gegeven onder verwijzing naar relevante rechtspraak van FIFA's geschilbeslechtende instanties, de Dispute Resolution Chamber (FIFA DRC) en de Players' Status Committee (FIFA PSC). Ook de rechtspraak van het hoogste onafhankelijke internationale arbitragehof in de sport, het Court of Arbitration for Sport (CAS), alwaar in hoger beroep kan worden gegaan tegen de uitspraken van voornoemde FIFA-instanties, komt uitgebreid aan bod.¹ De FIFA Commentary is de langverwachte opvolger van de op 18 januari 2007 gepubliceerde *FIFA Commentary on the Regulations for the Status and the Transfer of Players*. Dit bijna meer dan 15 jaar eerder gepubliceerde document was de eerste uitgave en werd al snel een zeer gezaghebbend document in de juridische sportwereld, niet alleen voor advocaten en juristen, maar ook voor bonden en CAS-arbiters bij het beslechten van internationale arbitragegeschillen in de voetbalsport.

In deze bijdrage staat de nieuwe FIFA Commentary centraal, in de wetenschap dat ook dit document naar verwachting wederom de komende jaren een zeer belangrijke rechtsbron gaat worden en voor juristen en advocaten opnieuw een zeer behulpzaam handboek zal gaan zijn bij het voeren van hun procedures. Ook is de verwachting dat het nieuwe document opnieuw voor de geschilbeslechteurs bij FIFA en het CAS de benodigde achtergronden zal gaan geven over de interpretatie van de FIFA RSTP.

In deze bijdrage zal in het bijzonder nadruk komen te liggen op de contractuele aspecten die in het kader van

* Mr. F.M. (Frans) de Weger is advocaat en oprichter van BMDW Advocaten te Haarlem. Frans is auteur van twee edities van *The Jurisprudence of the FIFA Dispute Resolution Chamber* en publiceert op regelmatige basis. Daarnaast is hij sinds 2015 arbiter bij het CAS en vanaf 1 oktober 2021 is hij benoemd als voorzitter van de FIFA Dispute Resolution Chamber van de Football Tribunal, de geschilbeslechtende instantie van FIFA die onder meer oordeelt over de arbeidsrechtelijke geschillen tussen spelers en clubs met een internationale dimensie. De auteur is tevens redactiefiel van het tijdschrift *Voetbal- & Sportjuridische Zaken*.

1 Let op: de verwijzingen in de FIFA Commentary naar de relevante rechtspraak zijn up-to-date tot aan 30 juni 2021.

de FIFA Commentary relevant zijn, denk in dat verband aan de bepalingen over de contractuele stabiliteit en andere artikelen die de arbeidsrelatie tussen speler en club raken.² Het gaat dan in het bijzonder om de artikelen 13 tot en met 18 van de FIFA RSTP. De meest relevante commentaren op die artikelen uit de FIFA RSTP zullen daarbij worden uitgelicht. Verder komen ook nog kort het onderwerp van de minderjarige spelers aan bod, alsmede enkele zaken die betrekking hebben op het internationale opleidingsvergoedingen- en solidariteitsbijdragensysteem, zij het die onderwerpen in beperkte mate. Daarnaast zal de auteur ook in algemene zin enkele noemenswaardigheden uit de FIFA Commentary onder de aandacht van de lezer brengen en daar waar nodig dit document op zijn beurt voorzien van (enig kritisch) commentaar. Ten aanzien van bepaalde onderwerpen, in het bijzonder de artikelen 13 tot en met 18 van de FIFA RSTP, zal bij de betreffende reglementsbe-palingen ook een korte introductie worden gegeven ten-einde ook de lezer die minder bekend is met deze specialistische materie de benodigde achtergronden te geven. Daar waar relevant zal in deze bijdrage ook worden terugverwezen naar de oude FIFA Commentary, die alleen al qua omvang wat ondersneeuwt bij het nieuwe commentaar. Het is opvallend dat in de nieuwe FIFA Commentary, in tegenstelling tot de eerdere versie, wel expliciete verwijzingen zijn gemaakt naar rechtspraak van FIFA en dat zeer uitvoerig wordt verwezen naar rechtspraak van het CAS. Dit alles zal ongetwijfeld ook te maken hebben met de enorme vlucht die de jurisprudentie van die internationale instanties na de eerste uitgave heeft genomen. Daar waar FIFA al enige jaren op constante basis ongeveer zo'n 2000 internationale arbeidsgeschillen per jaar behandelt, is bij het CAS al twintig jaar vrijwel ieder jaar een toename aan arbitrageprocedures te zien. Ter illustratie, tot aan 2002 werden er in totaal 371 CAS-procedures geregistreerd. Waar in 2014, 2015 en 2016 er achtereenvolgens 427, 498 en 599 procedures werden aangespannen, waren dat er in 2020 alweer bijna 900.³ De nieuwe FIFA Commentary behandelt in totaal meer dan twintig jaar aan internationale voetbaljurisprudentie. De FIFA Commentary is volledig up to date, ook ten aanzien van de laatste procedurele wijzigingen, waaronder die met betrekking tot het nieuw opgerichte *Football Tribunal*.⁴

Tot slot is nog van belang om in deze introductie op te merken dat er over de exacte status van de eerdere com-

mentary in het verleden nogal eens discussie was.⁵ Ondanks de waarde die de oude commentary onmiskenbaar had en het feit dat dit document behulpzaam was bij het interpreteren van de FIFA RSTP, is ook in de rechtspraak van de FIFA DRC en het CAS aangegeven dat het commentaar niet gelijkgesteld kon worden aan wet- en regelgeving. Het commentaar moest enkel worden gezien als een richtlijn voor de interpretatie van de FIFA-reglementen met de bedoeling om een bepaalde mate van rechtszekerheid te scheppen in de juridische sportwereld.⁶ Ten aanzien van de nieuwe commentary zal die zienswijze naar verwachting onveranderd blijven.⁷ Bij het lezen van deze bijdrage en gebruik van de FIFA Commentary is het goed om dit in het achterhoofd te houden.

2. De meest relevante toelichtingen uitgelicht

Algemeen

Zoals in de inleiding aangegeven, is per artikel een uitgebreid commentaar gegeven, waarbij veelal een chronologisch overzicht wordt gegeven van de rechtspraak van de FIFA DRC en het CAS. Niet alleen in het commentaar zelf, met in voetnoten nadere verwijzingen, maar ook bij afsluiting van ieder artikelsgewijs commentaar wordt de relevante jurisprudentie nog eens herhaald en opgesomd.

Alhoewel niet verwacht kan worden dat FIFA uitputtend alle rechtspraak benoemt, is het goed dat we ons realiseren dat FIFA bij vermelding van rechtspraak ongetwijfeld ook enige sturing richting haar welgevallige jurisprudentie aan zal wensen te houden. Tegelijkertijd wordt wel een duidelijk overzicht verschaft van de (lijn in de) jurisprudentie en wordt met vermelding van de rechtspraak in ieder geval wel duidelijk aan welke uitspraken door FIFA belangrijke waarde wordt toegekend. Om te beginnen wordt in de FIFA Commentary duidelijk aangegeven dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de bepalingen uit de FIFA RSTP die bindend zijn op nationaal niveau en de artikelen die dat niet zijn en ten aanzien waarvan nationale bonden een bepaalde mate van ruimte wordt geboden om deze al dan niet in nationale reglementen in te voeren. Zo is het bijvoorbeeld niet verplicht voor bonden om de artikelen 13 tot en met 17 van de FIFA RSTP, die grotendeels gaan

2 Zaken betreffende TMS en de administratieve kant van transferregistraties vallen buiten het bestek van deze bijdrage. In dit verband zij nog wel opgemerkt dat een belangrijke toevoeging in de FIFA Commentary is dat zogeheten 'technical' registrations uitgezonderd zijn van het maximaal aantal registraties in het kader van artikel 5 lid 4 van de FIFA RSTP (denk bijvoorbeeld aan uitleensituaties en registraties in TMS).

3 Op het moment van schrijven van deze bijdrage zijn de cijfers over 2021 nog niet bekend. De statistieken zijn beschikbaar op de website van het CAS, zie www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2016_.pdf.

4 Zie daarvoor onder meer een eerder gepubliceerd artikel in dit tijdschrift van mr. N.P. Poggenklaas, VSZ 2021/2, p. 65-67.

5 Zoals dat thans bijvoorbeeld ook lijkt te zijn bij de in 2020 uitgebrachte COVID-Guidelines van FIFA.

6 Zie bijvoorbeeld FIFA DRC 16 april 2009, nr. 49444. Zie ook CAS 2007/A/1369, CAS 2008/A/1453, CAS 2008/A/1469, CAS 2012/A/2908 en CAS 2012/A/2698.

7 Dit alles is relevant omdat met name bij de hogerberoepsprocedures van uitspraken van de FIFA DRC en PSC, het CAS zulks van belang acht bij vaststelling van de primaire toepasselijkheid van de reglementen van FIFA. Immers, op basis van de lijn die het CAS veelal aanhoudt in de FIFA-gereleerde hogerberoepszaken zullen bij vaststelling van het toepasselijk recht primair de *reglementen* (en dus niet zozeer toelichtingen en andersoortige richtlijnen, waarbij bijvoorbeeld ook gedacht kan worden aan de COVID-Guidelines) van FIFA worden aangehouden voor de oplossing van het geschil.

over de contractuele stabiliteit en waar de focus in deze bijdrage op ligt, een-op-een door te voeren in de nationale reglementen, maar deze artikelen moeten weer wel in overweging worden genomen.

FIFA is enerzijds verantwoordelijk voor het reglementaire kader teneinde consistentie te waarborgen, maar anderzijds heeft FIFA ook een plicht om de autonomie van de nationale bonden te eerbiedigen, in het bijzonder ten aanzien van nationale kwesties. In dat spanningsveld is de FIFA RSTP opgesteld en vanuit die gedachte moet deze ook worden gelezen, waarbij FIFA heeft getracht een gelijk speelveld te creëren. Duidelijk volgt uit de FIFA Commentary dat er vanuit Europees recht, meer specifiek ter tegemoetkoming aan het vrij verkeer van werknemers, twee uitzonderingen zijn gecreëerd. Ten aanzien van minderjarige spelers en in het kader van de internationale opleidingsvergoedingen zijn speciale bepalingen opgesteld teneinde het vrij verkeer te garanderen.

In de FIFA Commentary wordt op bepaalde onderwerpen beduidend dieper ingegaan dan op andere onderwerpen. Opvallend is bijvoorbeeld dat er relatief weinig aandacht wordt besteed aan artikel 18bis en 18ter, de bepalingen die over respectievelijk de zogeheten *third party influence* (“TPI”) en *third party ownership* (“TPO”) gaan. In dit verband wordt in de FIFA Commentary verwezen naar het eerder door FIFA gepubliceerde document, de *Manual on TPI and TPO in football agreements*. Alhoewel er ten aanzien van de minderjarige spelers – waar later nog uitgebreid op wordt teruggekomen in deze bijdrage – ook een uitgebreid document was opgesteld, te weten de *Guide to Submitting a Minor Application*, vond FIFA het wel noodzakelijk om in de FIFA Commentary (in tegenstelling tot TPO en TPI) uitgebreid stil te staan bij dit onderwerp, hetgeen ook wel weer valt te begrijpen vanuit de gedachte dat FIFA nu juist bijzonder veel waarde hecht aan correcte naleving van de reglementsbepalingen ten aanzien van deze kwetsbare groep. Dat laatste zien we ook terug in de vaste rechtspraak van FIFA, waarin er een zeer strikte uitleg op na wordt gehouden (met dien verstande dat het CAS in hoger beroep weer meer ruimte lijkt te bieden, waarover ook later meer).

Ten aanzien van een aantal begrippen en definities wordt in de FIFA Commentary een nadere inkleuring gegeven. Denk bijvoorbeeld aan het begrip ‘official match’, welk begrip in een eerdere uitspraak van de FIFA PSC van 28 januari 2015 (*Ben Arfa*-zaak) al nader was verduidelijkt. Onder officiële wedstrijd moet worden verstaan iedere wedstrijd die gespeeld wordt binnen het kader van een competitie die wordt georganiseerd door een bij FIFA aangesloten nationale bond. In de FIFA Commentary wordt verduidelijkt dat ook vriendschappelijke wedstrijden daaronder kunnen vallen, zoals dat ook twee jaar geleden is bevestigd in een CAS-uitspraak.⁸ Onder omstandigheden lijken dergelijke wedstrijden er echter weer niet onder te vallen, zo blijkt uit diezelfde CAS-zaak, indien deze worden georganiseerd zonder de

betrokkenheid van een bij FIFA aangesloten nationale bond.

Alhoewel de aandacht daar in deze bijdrage niet op ligt, is ten aanzien van een *International Transfer Certificate* (ITC) in de commentary door FIFA wederom verduidelijkt dat de afgifte van dit transfercertificaat onder geen beding afhankelijk mag worden gesteld van de betaling van de transfervergoeding. Dat was al duidelijk uit de omschrijving van artikel 9 van de FIFA RSTP, maar in de FIFA Commentary wordt dat nog eens extra duidelijk gemaakt. In dat verband haalt FIFA wel een aantal uitspraken van het CAS aan waarin er toch wel weer enige ruimte lijkt te worden geboden.⁹

In een aantal bepalingen in de FIFA RSTP worden termijnen genoemd. Zo wordt bijvoorbeeld in artikel 12bis van de FIFA RSTP aangegeven dat een voorwaarde voor toepassing van dat artikel is dat er een schriftelijke waarschuwingsbrief met een termijn van tien dagen moet worden verstuurd, waarbij de betaling ook meer dan dertig dagen moet openstaan. Ook in de artikelen 14bis en 15 wordt verwezen naar een termijn van vijftien dagen. Een andere termijn staat nog vermeld in artikel 6 lid 3 van Annex 4 van de FIFA RSTP waarin gerefeerd wordt aan de deadline van zestig dagen. Uit de FIFA Commentary kan duidelijk worden opgemaakt dat dit fatale termijnen zijn. Anders gezegd, het niet voldoen aan een van voornoemde termijnen zorgt ervoor dat toepassing van het artikel niet opgaat.

Contractuele stabiliteit (art. 13 t/m 18)

Zoals in de introductie aangegeven, zijn de bepalingen omtrent de contractuele stabiliteit relevant om in het bijzonder uit te lichten. Meer specifiek gaat het dan om de artikelen 13 tot en met 18 van de FIFA RSTP, in basis de kern van de FIFA RSTP. De toelichting hierop verdient nadere aandacht.

Om te beginnen dient vermeld te worden dat de artikelen 13 tot en met 18 van toepassing zijn op de zogeheten ‘professional’ en niet op amateurs. In dat verband is artikel 2 FIFA RSTP relevant om naar te verwijzen, omdat daarin het onderscheid tussen amateurs en professionals wordt gemaakt. Zo wordt in de FIFA Commentary duidelijk gemaakt dat hybride vormen – denk aan de ‘scholar-status’ in Engeland, de ‘Vertragsamateure’ in Duitsland en de ‘giovani di serie’-status in Italië – juridisch gezien niet bestaan voor FIFA en het CAS. Zoals ook het CAS reeds heeft aangegeven: er is geen bepaling in de FIFA RSTP die een andere categorie dan die van amateur en professional mogelijk maakt.¹⁰

Voor de vaststelling wanneer sprake is van ‘professional’ dient aan twee cumulatieve voorwaarden te worden voldaan. Er moet een getekend contract zijn én de speler moet meer verdienen dan een onkostenvergoeding. Ten aanzien van die tweede voorwaarde geeft de FIFA Commentary een aantal voorbeelden, zoals ten aanzien van Engeland, waarbij GBP 400 als maandelijks vergoeding

8 CAS 2019/A/6432.

9 Zie onder meer CAS 2013/A/3413, CAS 2018/A/5953, CAS 2019/A/6301 en CAS 2019/A/6229.

10 CAS 2014/A/3610.

de ondergrens is. Met andere woorden, indien een speler op basis van een getekend contract meer verdient, is er automatisch sprake van een professional. Duidelijk volgt ook uit de FIFA Commentary dat de bedragen per land verschillen. In Portugal, bijvoorbeeld, lijkt EUR 250 de ondergrens te zijn.

Aan deze bedragen moet tegelijkertijd ook niet al te veel waarde worden gehecht, omdat de omstandigheden van het geval specifiek in dit soort kwesties een belangrijke rol spelen en deze vaststelling ook nog afhankelijk is van andere factoren, zoals vergoedingen in het kader van huisvesting, maaltijden, spelersmateriaal, etc. Bovendien is het van belang om rekening te houden met het feit dat de FIFA Commentary over een aantal jaren alweer achterhaald kan zijn op dit punt, waardoor de voorbeelden ook om die reden echt als een indicatie moeten worden gezien.

Het uitgangspunt: artikel 13

Zoals bekend, is het in het (internationale) betaald voetbal niet ongebruikelijk dat contracten door spelers of clubs voortijdig eenzijdig worden beëindigd. Als uitgangspunt geldt volgens artikel 13 van de FIFA RSTP dat een contract alleen ten einde kan komen door het verstrijken van de looptijd van het contract of door wederzijds goedvinden. De bedoeling van dit beginsel is dat spelers en clubs die een contract met elkaar aangaan hun contractuele verplichtingen jegens elkaar behoren te respecteren, het *'pacta sunt servanda'*-beginsel. Dit ter bescherming van de contractuele stabiliteit.

Eenzijdige verbreking van contracten: artikel 14

De contractuele stabiliteit zoals door FIFA in dit beginsel vastgelegd, kon echter niet in alle gevallen worden gehandhaafd. In sommige gevallen, zo meent FIFA, kan het van een van de partijen niet meer worden verlangd dat het contract nog wordt gerespecteerd. Zo'n gerechtvaardigde reden wordt een *'just cause'* genoemd en is vastgelegd in artikel 14 van de FIFA RSTP. In het geval van een *'just cause'* mag de arbeidsovereenkomst door speler of club eenzijdig worden opgezegd zonder dat daar een vergoeding voor hoeft te worden betaald. Bovendien zullen in dat geval ook geen sportieve sancties aan de verbrekende partij worden opgelegd. Dit alles even ter introductie en achtergrond.

Het is een aanrader om in ieder geval het commentaar bij artikel 14 van de FIFA RSTP te lezen omdat tal van situaties worden aangehaald waarin sprake is van een gerechtvaardigde reden om het contract te verbreken. Dit geeft een zeer goed beeld van de ruimte die clubs en spelers geboden wordt, ook op basis van jurisprudentie, om over te gaan tot eenzijdige verbreking van een contract.

Bij de toelichting op artikel 14 van de FIFA RSTP valt in ieder geval op dat FIFA verwacht (lees: vereist) dat in bepaalde gevallen op zijn minst een schriftelijke waarschuwingsbrief moet zijn verstuurd alvorens kan worden overgegaan tot eenzijdige verbreking. Het gaat dan om gevallen waarbij een speler zonder toestemming afwezig is van de club of wanneer er sprake is van wan-

gedrag door een speler. In die gevallen wordt van de club verwacht dat een waarschuwingsbrief wordt gestuurd. Datzelfde geldt ook bij eenzijdige verbreking van een contract door een speler wanneer een club niet (voldoende) meewerkt aan verkrijging van een visum of tewerkstellingsvergunning, hetgeen in beginsel onder de verantwoordelijkheid van een club valt. In dat geval kan een speler het contract alleen maar verbreken indien de club voorafgaand aan de beëindiging schriftelijk in gebreke is gesteld. Dit alles is enigszins opvallend, omdat dit harde vereiste niet met diezelfde bewoordingen wordt aangehaald bij de andere *'just causes'*, in de wetenschap ook dat uit de rechtspraak van de FIFA DRC, het CAS en de Zwitserse Hoge Raad (alwaar vernietigingsprocedures kunnen worden ingesteld tegen CAS-vonnissen) volgt dat onder omstandigheden wel degelijk een contract kan worden verbroken zónder dat er een schriftelijke waarschuwing aan vooraf is gegaan.¹¹ Immers, in die gevallen waarin duidelijk is dat de wederpartij zijn contractuele verplichtingen niet zal nakomen.¹²

Het is enerzijds fijn dat nu duidelijk is gemaakt in de FIFA Commentary dat in ieder geval vanuit FIFA bezien een schriftelijke waarschuwing nodig is wanneer een speler zonder toestemming afwezig is van de club, wanneer er sprake is van wangedrag door een speler dan wel wanneer een club niet (voldoende) meewerkt aan verkrijging van een visum of tewerkstellingsvergunning, alvorens over te kunnen gaan tot eenzijdige verbreking van het contract.¹³ Echter, en los van de vraag of het terecht is dat FIFA dit wenst, schuurt dit wel met de jurisprudentie die hier wat meer genuanceerd tegenover staat. Tegelijkertijd draagt deze benadrukking ook een risico in zich omdat dit op zijn minst een extra drempel zal zijn voor partijen om contracten te beëindigen en ook een soort schijnzekerheid kan geven. Het is immers de vraag in hoeverre al dan niet een beroep kan worden gedaan op deze zienswijze van FIFA met in het achterhoofd dat de oude commentary enkel gezien moest worden als een richtlijn voor de interpretatie van de FIFA-reglementen teneinde nadere rechtszekerheid te scheppen, zoals in de inleiding eerder al is aangegeven.

11 Zie onder meer CAS 2018/A/5955 & 5981, CAS 2017/A/5465, CAS 2006/A/1180 en CAS 2006/A/1100. Zie ook SFT 127 III 153. Dit alles volgt overigens ook uit rechtspraak van de FIFA DRC, zie onder andere FIFA DRC 23 januari 2013, nr. 0113797 en FIFA DRC 10 december 2009, nr. 129795.

12 Vergelijkbaar met het Nederlands recht waarin bijvoorbeeld ook een ingebrekestelling niet nodig is indien uit de mededeling van de wanpresterende partij blijkt dat deze niet zal nakomen (art. 6:83 onder c BW). Zo ook als bijvoorbeeld een beroep op het ontbreken van een ingebrekestelling onaanvaardbaar is of moet worden aangenomen dat op grond van de redelijkheid en billijkheid een ingebrekestelling achterwege kan blijven (zie HR 28 november 2003, ECLI:NL:HR:2003:AJ0538, NJ 2004/237).

13 In de FIFA Commentary wordt ten aanzien van een waarschuwingsbrief in gevallen dat de speler zonder toestemming weg is van de club nog een nadere verduidelijking gegeven. De speler moet niet alleen schriftelijk worden gesommeerd om terug te komen, maar de speler moet ook een redelijke termijn voor deze terugkeer worden opgelegd. Ook pas dan mag het contract worden verbroken indien de club ervan uit mag gaan dat de beslissing van de speler om niet terug te keren finaal is. Zie bijvoorbeeld ook CAS 2016/A/4408 en ATF 121 V 277.

Het staat nu in ieder geval wel vast, zo meent de auteur, dat FIFA het op z'n zachtst gezegd wenselijk acht dat op deze wijze door partijen wordt gehandeld.

Openstaand salaris: artikel 14bis

Bij de toelichting op artikel 14bis van de FIFA RSTP, de *lex specialis* van artikel 14, en welk artikel de voorwaarden biedt voor opzegging van een contract bij openstaand salaris, wordt benadrukt dat de verplichting voor een speler om een schriftelijke waarschuwing te sturen een absoluut vereiste is. Dat loopt volledig in de pas met artikel 14bis omdat daarin ook expliciet vereist wordt dat een voorafgaande schriftelijke waarschuwing is verstuurd met een vijftien dagen hersteltermijn om de openstaande betalingen alsnog te voldoen. Zoals eerder al aangegeven: dat is een strikt vereiste voor toepassing van dit artikel. Overigens zij ook vermeld dat indien niet is voldaan aan de twee voorwaarden van artikel 14bis (te weten twee maanden openstaand salaris en de aanwezigheid van een schriftelijke waarschuwing met de vijftien dagen termijn) nog steeds – zo benadrukt FIFA in de FIFA Commentary ook – sprake kan zijn van een rechtsgeldige verbreking, zij het dan op basis van het voornoemde meer algemene artikel 14 van de FIFA RSTP.¹⁴ Alhoewel dat er niet met zoveel woorden staat vermeld, zullen er naar de mening van de auteur in dat laatste geval dan wel omstandigheden aanwezig moeten zijn teneinde de ‘just cause’ op basis van dat artikel te kunnen rechtvaardigen. Denk bijvoorbeeld aan het zonder grond afgezonderd moeten trainen van de groep. Immers, zonder bijkomstige omstandigheden zou de betekenis van voornoemd artikel 14bis enigszins teniet worden gedaan.

De sporting just cause: artikel 15

Het ondergeschoven kindje van de bepalingen omtrent de contractuele stabiliteit blijft toch artikel 15 van de FIFA RSTP. Dit artikel geeft spelers het recht om het contract eenzijdig te verbreken indien er sprake is van een zogeheten ‘sporting just cause’. Daarvan is sprake indien een zogeheten gearriveerde speler in minder dan 10% van de officiële wedstrijden is uitgekomen in enig seizoen. In dat geval kan de speler zijn contract onder nadere bepaalde voorwaarden eenzijdig verbreken.

Zonder nu verder in detail in te gaan op dit artikel, is het van belang om wel te benadrukken dat in dit verband vriendschappelijke wedstrijden nu juist weer niet worden meegenomen in het kader van de vaststelling van het aantal officiële wedstrijden. Opvallend, gezien hetgeen eerder besproken is.

Verder benadrukt FIFA nog maar eens dat dit artikel restrictief moet worden toegepast. De relatief beperkte rechtspraak in dit verband wijst ook uit dat spelers niet snel met succes een beroep op dit artikel kunnen doen. Een absoluut vereiste is nog wel dat een beroep op dit artikel binnen vijftien dagen na afloop van de laatste officiële wedstrijd moet zijn gedaan bij gebreke waarvan de speler alleen al om deze reden geen beroep toekomt

op deze bepaling. Dit is ook bevestigd in CAS-rechtspraak.¹⁵

In het kader van de eerder besproken noodzakelijkheid van voorafgaande waarschuwingen zoals FIFA die voorstaat, is interessant dat ten aanzien van dit artikel in de FIFA Commentary wordt benadrukt dat een voorafgaande waarschuwing geen voorwaarde is voor een geldig beroep (alhoewel dat in een eerdere CAS-zaak nu juist weer wél was bepaald¹⁶). Ook hier lijkt FIFA spelers enigszins tegemoet te komen. Voor zover de auteur bekend, zal dit artikel binnen afzienbare tijd nader onder de loep worden genomen door FIFA en worden gezien of dit artikel zo nodig een nadere aanpassing behoeft.

Vaststelling van de schadevergoeding: artikel 17 lid 1

Met het bovenstaande is uiteengezet wanneer sprake is van een gerechtvaardigde reden om het contract eenzijdig te verbreken en is ook aangegeven dat onder die omstandigheden de verbrekende partij geen schadevergoeding verschuldigd is aan de wederpartij. Dat ligt vanzelfsprekend anders indien wordt vastgesteld dat geen sprake is van een gerechtvaardigde reden. In die gevallen zal de verbrekende partij een schadevergoeding verschuldigd zijn. Voor die situaties is artikel 17 van de FIFA RSTP het leidende, en wellicht ook wel het meest spraakmakende, artikel uit de FIFA RSTP.

Bij de vaststelling van de schadevergoeding wordt op basis van dit artikel in de eerste plaats gekeken naar wat partijen onderling hebben afgesproken en bij gebreke daarvan wordt rekening gehouden met het nationaal recht, de ‘specificity of sport’ en objectieve criteria, zoals de vergoedingen onder het oude en nieuwe contract, de resterende looptijd van het contract, wanneer het contract was verbroken (binnen of buiten de zogeheten beschermde periode van het contract) en eerdere betaalde vergoedingen door de oude club. Dit artikel geeft dan ook verscheidene handvatten door middel van een niet limitatief opgesomde lijst om tot een gerechtvaardigde vergoeding te komen.

Op internationaal niveau heeft zich een aantal interessante zaken afgespeeld bij het CAS, waarbij spelers hun arbeidsovereenkomst opzegden na afloop van de zogeheten *Protected Period*: een officiële beschermde periode van het contract afhankelijk van de leeftijd van de speler.¹⁷ Binnen die periode achtte FIFA het in ieder geval niet wenselijk dat contracten werden verbroken. In de zaak *Webster* uit 2007 werd aanvankelijk nog door het CAS-panel bepaald dat de desbetreffende speler gerechtigd was om, kort gezegd, uitsluitend de restwaarde van zijn contract als afkoopsom te betalen aan zijn voormalige club nu hij na afloop van de *Protected Period* had opgezegd.¹⁸ Echter, in latere zaken, waaronder de zaken

14 Zie bijvoorbeeld ook FIFA DRC 20 mei 2020, *Leal Rodrigues*.

15 Zie CAS 2018/A/6017.

16 CAS 2018/A/6017.

17 Indien de speler onder de 28 jaar is, is de *Protected Period* drie jaar. Indien de speler 28 jaar of ouder is, is de *Protected Period* twee jaar. Dit is als zodanig vastgelegd in punt zeven van de definitielijst van de FIFA RSTP.

18 Zie CAS 2007/A/1298-1299-1300.

*Matuzalem*¹⁹ en *De Sanctis*,²⁰ leek deze lijn te worden doorbroken en werd het ‘*restitutio in integrum*’-beginsel min of meer weer in ere hersteld, ook wel bekend in de rechtspraak van het CAS als het zogeheten ‘*positive interest*’-beginsel: de benadeelde partij moet in die positie worden gebracht waarin hij zich zou hebben bevonden indien er geen opzegging had plaatsgevonden. Dat had zowel voor opzeggingen binnen als buiten de Protected Period te gelden.²¹

Korte tijd waren in de CAS-rechtspraak bovenstaande stromingen aanwezig en was het voor spelers en clubs onduidelijk op welke wijze de schadevergoeding nu moest worden vastgesteld. Weliswaar was de uitleg op FIFA-niveau consistent, maar bij het CAS was dit niet het geval. Naar nu achteraf kan worden vastgesteld bleken de *Matuzalem*- en de *De Sanctis*-zaak een duidelijke lijn te hebben ingezet op basis waarvan de schadevergoeding op grond van het ‘*positive interest*’-beginsel moest worden vastgesteld (behoudens enkele nuances die in latere rechtspraak ook naar voren komen, maar voor nu buiten beschouwing blijven). In de FIFA Commentary wordt dit nu ook met zoveel woorden bevestigd en wordt ook alle relevante CAS-rechtspraak na *De Sanctis* besproken, denk aan de zaken *El Hadary*,²² *Sylva*,²³ *Appiah*,²⁴ *Zarate*,²⁵ en *Maazou*.²⁶ Alleen al om die reden is ook de toelichting op artikel 17 FIFA RSTP in de FIFA Commentary het waard om gelezen te worden.

Alhoewel FIFA in de FIFA Commentary benadrukt dat er geen specifieke voorkeur is voor de wijze waarop de schade moet worden vastgesteld, lijkt FIFA in ieder geval geen voorstander van de *Webster*-lijn te zijn, zo kan ook uit de FIFA Commentary worden opgemaakt, hetgeen overigens ook niet geheel onbegrijpelijk is. Immers, zo meent de auteur, niet alleen is vaststelling van een schadevergoeding afhankelijk van de specifieke omstandigheden van het geval,²⁷ maar een vaste vergoeding zoals die in *Webster* zou spelers simpelweg de mogelijkheid bieden om op voorhand de vergoeding uit te rekenen en daarnaar te handelen. Juist de onzekerheid ten aanzien van de hoogte van de vergoeding doet partijen er minder snel toe overgaan om contracten te verbreken.

Bovendien gaat het bij een verbreking van een contract buiten de Protected Period nog steeds om een eenzijdige verbreking van een lopend contract en speelt het onderscheid met een verbreking van het contract binnen de Protected Period al een relevante rol bij vaststelling van de vraag of er sportieve sancties moeten worden opgelegd. Immers, bij een verbreking van het contract buiten de Protected Period ontkomt de verbrekende partij aan de oplegging van sancties. Weliswaar voorziet arti-

kel 17 lid 1 in de mogelijkheid om bij de vaststelling van de schade rekening te houden met de vraag of de schending binnen of buiten de Protected Period was, maar niet staat daarin opgenomen dat verbreking van het contract buiten de Protected Period tegen restwaarde van het contract kan.

De meerwaarde van de FIFA Commentary is ook gelegen in het feit dat FIFA ten aanzien van bepaalde onderwerpen de stappen uitschrijft waaraan voldaan moet zijn, zo ook bij artikel 17, om te komen tot vaststelling van de schadevergoeding. Zo moet bij de toelichting op dat artikel allereerst worden bekeken of partijen onderling afspraken hebben gemaakt over de schadevergoeding bij eventuele verbreking en pas bij gebreke daarvan komen, zo geeft de FIFA Commentary aan, de elementen van artikel 17, zoals hierboven besproken, om de hoek kijken. Daarbij wordt ook veel belang gehecht aan de collectieve arbeidsovereenkomsten, die in de latere edities van de FIFA RSTP ook steeds meer status hebben gekregen. Dat wordt nu wederom benadrukt in de FIFA Commentary.

De automatische aansprakelijkheid van nieuwe clubs: artikel 17 lid 2

De toelichting in de FIFA Commentary ten aanzien van het tweede lid van artikel 17 is ook verhelderend. In dit artikel is bepaald dat indien een contractspeler gehouden is om een vergoeding te betalen aan zijn oude club vanwege een door de speler gepleegde onrechtmatige contractbreuk, de contractspeler en zijn nieuwe club gezamenlijk en ieder afzonderlijk aansprakelijk kunnen worden gehouden voor de betaling van de verschuldigde vergoeding. Dit betekent concreet dat indien de speler niet betaalt, de oude club ook verhaal kan halen bij de nieuwe club van de speler, waarbij de nieuwe club (zoals blijkt uit de definitielijst van de RSTP) wordt gedefinieerd als zijnde ‘de club waar de speler zich aansluit’.²⁸ Let wel, ondanks dat het een gezamenlijke aansprakelijkheid betreft, dient de speler wel te worden aangemerkt als de primaire schuldenaar, zo wordt nu ook verduidelijkt in de FIFA Commentary, onder verwijzing naar een relatief recente CAS-uitspraak uit 2019.²⁹ Zulks vanuit de gedachte dat de aansprakelijkheid van de nieuwe club een afgeleide aansprakelijkheid betreft.

In de FIFA Commentary wordt benadrukt dat voor toepassing van deze automatische aansprakelijkheid, de zogeheten ‘*jointly and severally liability-rule*’, niet relevant is of de ‘nieuwe’ club op enigerlei wijze een rol heeft gespeeld bij de onrechtmatige contractbreuk van de kant van de speler.³⁰ Artikel 17 lid 2 FIFA RSTP stelt een aansprakelijkheid van objectieve aard vast en vereist aldus niet dat de nieuwe club kan worden beschouwd als aanstichter van de contractbreuk door de speler. Kortom, zolang een club kan worden geïdentificeerd als de ‘nieuwe club’ van de speler, wordt de aansprakelijkheid automatisch vastgesteld en op geen enkele wijze

19 Zie CAS 2008/A/1519-1520.

20 Zie CAS 2010/A/2145-2146.

21 Zie CAS 2010/A/2145-2147.

22 Zie CAS 2009/A/1880-1881.

23 Zie CAS 2009/A/1960-1961.

24 Zie CAS 2009/A/1856-1857. Zie een vergelijkbare zaak: CAS 2014/A/3626.

25 Zie CAS 2015/A/4552-4553.

26 Zie CAS 2015/A/3955-3956.

27 Zie ook CAS 2017/A/4935.

28 Bij ‘Definitions’ onder punt 4 van de RSTP staat: ‘New club: the club that the player is joining.’

29 Zie CAS 2019/A/6233.

30 Zie onder meer CAS 2008/A/1568, CAS 2008/A/1677, CAS 2013/A/3309, CAS 2013/A/3149 CAS 2014/A/3739 & en CAS 2016/A/4843.

zal rekening worden gehouden met elementen als goede of kwade trouw.³¹ De vraag of de nieuwe club een rol heeft gespeeld bij de onrechtmatige contractbreuk speelt overigens weer wel een rol in het kader van de eventuele sportieve sancties die kunnen worden opgelegd aan de nieuwe club in het kader van het vierde lid van artikel 17 RSTP, zoals dat later nog zal worden besproken bij de oplegging van de sancties.

Het CAS heeft relatief kortgeleden ook nog bepaald,³² onder verwijzing naar een uitspraak van de Zwitserse Hoge Raad,³³ dat de ‘jointly and severally liability’-regel juridisch houdbaar is. Meer concreet is bepaald dat artikel 17 lid 2 RSTP een zogeheten ‘passive joint liability’ betreft tussen de veroorzaker van de contractuele schending en de partij die geprofiteerd heeft van de contractbreuk, ongeacht enige betrokkenheid van de profiterende partij ter zake van de contractuele schending.³⁴ De nieuwe club kan niet ontkomen aan zijn aansprakelijkheid betreffende handelingen van een derde partij en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen. Zulks vanuit de achterliggende gedachte, zo volgt uit CAS-rechtspraak, dat de ‘nieuwe club’ te allen tijde gehouden is om aan zijn onderzoeksplicht te voldoen wat betreft de status en juridische positie van de speler, waarbij de ‘nieuwe club’ nimmer blind mag varen op verklaringen die door de speler (dan wel zijn agent) aan de nieuwe club worden gedaan. Dit alles wordt met zoveel woorden niet besproken in de FIFA Commentary, maar is vanuit de achterliggende gedachte wel relevant om aangestipt te hebben.

In dit kader is in de FIFA Commentary ook opgenomen dat het tweede lid op zodanige wijze moet worden geïnterpreteerd dat de nieuwe club automatisch zogeheten ‘standing to be sued’ heeft (kortom, in rechte kan worden betrokken in de procedure), een en ander vanuit de aanname van betrokkenheid door de nieuwe club. In de FIFA Commentary wordt er echter aan voorbijgegaan dat er ook CAS rechtspraak is waarin deze ‘standing to be sued’-visie toch wel aan grenzen gebonden is.

Dat is relevant om te vermelden omdat anders de indruk wordt gewekt dat dit een uitgemaakte zaak is. Dat is echter niet per definitie het geval. Sterker nog, indien een voormalige club van een speler zijn ‘nieuwe club’ in de eerste aanlegprocedure bij FIFA niet heeft betrokken op basis van deze ‘jointly and severally liability-rule’, bestaat de kans dat zulks nadien in hoger beroep bij het CAS niet meer kan worden gerepareerd, zeker indien die oude club de nieuwe club ook niet in de CAS-procedure heeft betrokken.³⁵ Anders gezegd, een nieuwe club ontkomt alsdan aan oplegging van deze aansprakelijkheid. Dat wijst in ieder geval CAS-rechtspraak uit, waarbij direct zij opgemerkt dat het zogeheten ‘stare decisis-beginsel’ (gehoudenheid om de eerdere lijn in de recht-

spraak aan te houden) niet onverkort van toepassing is op ‘CAS-arbitrage’.³⁶ Kortom, het CAS kan uiteraard een andere lijn aanhouden, maar dit procesrechtelijk risico kan niet onvermeld worden gelaten, te weten dat het CAS dus kan bepalen dat het in rechte vaststellen van aansprakelijkheid van een nieuwe club in het kader van artikel 17 lid 2 FIFA RSTP gekoppeld is aan een specifieke claim van de oude club.³⁷

In de rechtspraak zien we verder dat wanneer zich uiterst bijzondere omstandigheden voordoen toch kan worden afgeweken van de ‘jointly and severally liability-rule’. In de FIFA Commentary wordt die rechtspraak helder uiteengezet en worden die uitzonderingen bevestigd door FIFA. In de zaken *Mutu*,³⁸ *Diarra*³⁹ en *Aziz Abdul*⁴⁰ werden deze uitzonderingen door het CAS aangenomen en waren gegronde redenen aanwezig om geen aansprakelijkheid van de nieuwe club aan te nemen.

Opvallend genoeg is er relatief weinig discussie over welke club nu juist als nieuwe club moet worden aangemerkt. Zoals aangegeven, bij de definities van de RSTP wordt de ‘nieuwe club’ gedefinieerd als ‘de club waar de speler zich aansluit’.⁴¹ In de regel is dat dan ook de club waar de eerstvolgende registratie van de speler plaatsvindt, waarbij zij opgemerkt dat indien de registraties van een speler bij meerdere clubs zo nauw met elkaar verbonden zijn, meerdere clubs als nieuwe club worden aangemerkt, zoals bijvoorbeeld blijkt uit *Mutu*.⁴² Bovendien, zo volgt ook uit de FIFA Commentary, kan de ‘jointly and severally liability rule’ ook van toepassing worden verklaard op uitleensituaties in die zin dat de uitlenende club (the ‘parent club’) als nieuwe club in de zin van artikel 17 lid 2 kan worden aangemerkt. Dat blijkt ook uit een uitspraak van het CAS uit 2016.⁴³

De sportieve sancties: artikel 17 lid 3 en 4

In het derde en vierde lid van artikel 17 van de FIFA RSTP komen de sportieve sancties aan bod. Ook dit onderdeel wordt uitgebreid besproken in de FIFA Commentary. Indien de speler zijn contract eenzijdig heeft verbroken binnen de zogeheten en eerder vermelde Protected Period, kunnen sportieve sancties door FIFA wor-

31 Zie onder meer CAS 2014/A/3852, CAS 2013/A/3149 en CAS 2006/A/1137.

32 Zie onder meer: CAS 2017/A/4977.

33 SFT 20 december 2016, nr. 4A_32/2016.

34 Zie onder meer: CAS 2006/A/1137, CAS 2008/A/1568, CAS 2013/A/3309, CAS 2013/A/3149, CAS 2014/A/3739 & 3749, CAS 2016/A/4843 CAS 2013/A/3309, CAS 2014/A/3852 en CAS 2016/A/4408.

35 Zie CAS 2015/A/4176 en CAS 2018/A/5693-5694.

36 Waarbij direct zij opgemerkt dat wel wordt erkend, ook in de CAS-rechtspraak zelf, dat het wel nodig is om enige lijn aan te houden in de jurisprudentie. Zie onder meer CAS 2004/A/628 en CAS 2008/A/1545.

37 Als achtergrond van het bovenstaande is belangrijk om te weten dat wanneer het CAS als beroepsinstantie bevoegd is om geschillen te behandelen, het, op grond van art. R57 van de Code of Sports-related Arbitration (CAS Code), weliswaar een ‘full power to review the facts and the law’ genieet, maar deze reikwijdte geenszins onbeperkt is. Het CAS-panel is te allen tijde gebonden aan de beperkingen die in de verzoeken van de partijen worden gesteld, dit op grond van het zogeheten ‘non ultra petita-beginsel’ (inhoudende dat niet iets meer of anders kan worden toegekend dan wat de partijen in hun verzoeken hebben gevraagd, dan wel minder toe te kennen dan wat de tegenpartij reeds heeft erkend). Zulks heeft als algemeen basisbeginsel te gelden teneinde een eerlijk proces te garanderen. Deze lijn is in de rechtspraak van het CAS ook bevestigd.

38 CAS 2014/A/3365-3366.

39 CAS 2015/A/4094.

40 CAS 2017/A/4977.

41 Bij ‘Definitions’ onder 4 van de RSTP staat: ‘New club: the club that the player is joining.’

42 Zie CAS 2013/A/3365 & 3366.

43 Zie CAS 2016/A/4408.

den opgelegd aan de opzeggende partij.⁴⁴ Zoals aangegeven, heeft FIFA een beschermde periode ingevoerd waarbinnen eenzijdige contractverbreking zonder gerechtvaardigde reden gesanctioneerd dient te worden met oplegging van sancties (naast eventuele schadevergoeding). Buiten die periode is eenzijdige verbreking zonder reden net zo goed niet wenselijk, maar tegenover die eenzijdige verbrekingen staat in beginsel enkel een schadevergoeding.

De sportieve sancties kunnen eruit bestaan dat een speelverbod van vier of (ingeval van verzwaarde omstandigheden, de ‘aggravating circumstances’) zes maanden wordt opgelegd. Echter, ook de nieuwe club kan, naast de verplichting tot betaling van de eventuele schadevergoeding, sancties opgelegd krijgen indien komt vast te staan dat de club binnen de Protected Period zonder geldige reden heeft opgezegd of in gevallen waarbij de speler door de club is aangezet tot de contractbreuk, met dien verstande dat deze aanzetting tot contractbreuk in beginsel automatisch wordt aangenomen, behoudens tegenbewijs van de kant van de nieuwe club, indien de nieuwe club een contract is aangegaan met een speler waarvan vaststaat dat die zijn contract met zijn oude club zonder gerechtvaardigde reden heeft opgezegd.⁴⁵ De nieuwe club kan in dat geval dan ook sportieve sancties tegemoetzien in de zin van bijvoorbeeld een transfervverbod van twee transferperiodes.

Ondanks de bewoordingen van artikel 17 lid 4 en dat daarin uitdrukkelijk staat vermeld dat sportieve sancties ‘shall be imposed’ (waarbij wij ons tegelijkertijd realiseren dat dit een meer terminologische discussie is), volgt ook uit de FIFA Commentary dat er een discretionaire bevoegdheid is om sancties op te leggen. Die lijn viel al waar te nemen in de FIFA DRC en CAS-jurisprudentie, maar wordt nu ook in de FIFA Commentary bevestigd.⁴⁶ In tegenstelling tot de vrijheid om wel of niet sancties op te leggen, is die ruimte er uitdrukkelijk niet ten aanzien van de *zwaarte* van de op te leggen sancties, zoals dat nu ook wordt bevestigd in de FIFA Commentary, en zoals eerder ook al bepaald in CAS-rechtspraak.⁴⁷

Ten aanzien van eventuele sancties voor de club, zoals vastgelegd in het vierde lid van artikel 17, is het goed dat we ons realiseren dat aansprakelijkheid van de nieuwe club bij het vaststaan van de verbreking zonder gerechtvaardigde reden in beginsel automatisch wordt aangenomen, net zoals dat het geval is bij de ‘jointly and severally liability’, alhoewel er ten aanzien van de sancties meer ruimte is hier onderuit te komen. De nieuwe club zal dan wel moeten bewijzen dat er geen enkele sprake is van aanzetting tot de contractbreuk. Zo is echter het niet reageren in een procedure fataal en wordt de aanzet tot contractbreuk aangenomen. Daarnaast is ook een duidelijke lijn waarneembaar dat hoe dichter het nieuwe contract is gesloten op de datum van beëindiging door

de speler, hoe lastiger het voor de nieuwe club wordt om het genoemde tegenbewijs te leveren. In de FIFA Commentary worden verder helaas niet veel voorbeelden genoemd c.q. handvatten aangereikt, maar duidelijk is wel na lezing van de FIFA Commentary op dit punt dat de drempel voor de nieuwe club zeer hoog is.

Bijzondere aandacht bij de vaststelling van de vergoeding verdient verder nog de omstandigheid dat spelers na de ongerechtvaardigde verbreking van het contract (zij het door de speler dan wel de club) een nieuwe club hebben gevonden en daarmee nieuw inkomen weten te vergaren. De basisregel is dat deze vergoeding in mindering moet worden gebracht op een eventueel door de speler te ontvangen schadevergoeding. In de FIFA Commentary wordt benadrukt dat het moment van vaststelling de datum van de beslissing door FIFA is. Indien er sprake is van een openstaand salaris, dan is het zelfs mogelijk om nog een additionele vergoeding te verkrijgen zolang de totale vergoeding de restwaarde van het contract maar niet overstijgt. Deze vergoeding betreft in beginsel drie maanden salaris welke zelfs kan oplopen tot zes maanden indien sprake is van zogeheten ‘egregious circumstances’ (vrij vertaald: flagrante omstandigheden). Het was tot aan de FIFA Commentary niet altijd duidelijk wat daar onder moest worden verstaan, maar daar lijkt nu ook nadere invulling aan te zijn gegeven.

Alhoewel er geen vaste definitie wordt gegeven van dit begrip, worden wel omstandigheden aangehaald op basis waarvan hiervan sprake kan zijn. Denk bijvoorbeeld aan het verplicht alleen moeten trainen (terwijl daar geen grond voor is, alhoewel dit laatste niet met zoveel woorden wordt gezegd), het intrekken van een paspoort, het niet meer toegelaten worden tot de trainingsfaciliteiten van de club en het weigeren van afgifte van een exit visum om het land te kunnen verlaten. In die gevallen, zo volgt in ieder geval uit de FIFA Commentary, is sprake van deze zogeheten ‘egregious circumstances’ en kan een additionele vergoeding van zes maanden met succes worden geclaimd.

Opvallend is dat er slechts één uitspraak is van de FIFA DRC waarin een zwaardere straf (van zes maanden) werd opgelegd aan een speler, ook bevestigd door het CAS in beroep.⁴⁸ In deze zaak kwam vast te staan dat de betreffende speler twee opvolgende contracten bij twee verschillende clubs in een periode van achttien maanden zonder geldige reden had verbroken. Niet alleen is het waardevol dat nu ook de FIFA Commentary aangeeft en bevestigt dat er maar één keer eerder een verhoogde sanctie werd opgelegd aan een speler, maar na lezing van de FIFA Commentary is het nu in ieder geval duidelijk dat een verzwaarde straf slechts bij zeer hoge uitzondering wordt opgelegd.

Het valt enerzijds te waarderen dat FIFA nadere duiding geeft aan bepaalde begrippen, zoals nu dus met ‘egregious circumstances’, en aan de eerder besproken ‘official matches’, maar anderzijds is het van belang dat we ons realiseren dat FIFA niet op de stoel van de geschil-

44 Zie ook onder meer CAS 2007/A/1298-1300, CAS 2008/A/1519-1520 en CAS 2010/A/2145-2146.

45 Zie CAS 2016/A/4550 en CAS 2016/A/4576.

46 Zie onder meer FIFA DRC 20 mei 2020, *Diaz* en FIFA DRC 25 februari 2020, *Meleg*. Zie ook CAS 2017/A/4935, CAS 2014/A/3568 en CAS 2014/A/3765.

47 Zie onder meer CAS 2014/A/3765.

48 FIFA DRC 2 november 2007, nr. 117923 en CAS 2008/A/1448.

beslechtende instanties kan zitten en het dus geenszins een uitgemaakte zaak is dat de uitleg van FIFA in de FIFA Commentary ook in de rechtspraak van de FIFA DRC, en dan met name in beroep bij het CAS, zo zal worden uitgelegd.

Het benaderen van onder contract staande spelers: artikel 18 lid 3

Een niet bepaald onbelangrijk – zij het op het eerste oog uiterst subtiel – verschil tussen de oude en nieuwe FIFA Commentary komt mooi tot uiting ten aanzien van artikel 18 lid 3 van de FIFA RSTP. In dat artikel is onder meer opgenomen dat een club die de intentie heeft om met een bij een andere club onder contract staande speler een contract te sluiten daaraan voorafgaand de huidige club waar die speler onder contract staat over dat voornemen dient te informeren. In de oude commentary stond er nog uitdrukkelijk vermeld dat hiervoor ook toestemming nodig was van de club waar de speler onder contract stond. Letterlijk stond er vermeld dat ‘the club with which the player is contracted needs to agree to the discussion between its player and the prospective new club’.⁴⁹

In de (nieuwe) FIFA Commentary wordt nu echter aangegeven dat toestemming (*‘green light’*) van de huidige club niet nodig is en dat het enkel noodzakelijk is dat de mededeling door de potentiële nieuwe club is gedaan. Dat is een wezenlijk verschil omdat dit grote gevolgen kan hebben in het licht van eventueel op te leggen sancties. Het is nogal een verschil of wel of niet toestemming moet worden verkregen. Bovendien is het opmerkelijk dat de oude en nieuwe commentary zo wezenlijk uiteenlopen op dit punt, omdat het artikel 18 lid 3 in de tussentijd niet aan verandering onderhevig is geweest. FIFA houdt er nu toch echt een andere interpretatie op na. De vraag is nu in hoeverre een nieuwe club zich op het onthouden van de toestemming kan beroepen met verwijzing naar deze nieuwe commentary. Ook in dat kader is het van belang te herhalen dat het oude commentaar, zoals al aangegeven, niet gelijkgesteld kon worden aan wet- en regelgeving en dat die commentary enkel en alleen moest worden gezien als een richtlijn voor de interpretatie van de FIFA-reglementen.

Waar de oude en nieuwe commentary wel gelijklopen ten aanzien van artikel 18 lid 3, zijn de gevolgen van het niet voldoen aan de mededelingsplicht (of dooronderhandelen terwijl geen toestemming is verkregen). De gevolgen zijn *tuchtrechtelijk* van aard. Alhoewel een mogelijke tuchtrechtelijke sanctie weliswaar in beginsel geen civielrechtelijk gevolg zal hebben, zoals FIFA dat aangeeft door de disciplinaire gevolgen te benadrukken, kan daar in beginsel toch ook niet zomaar van uit worden gegaan. Zo valt niet uit te sluiten dat het ontbreken van toestemming ook in een geschil bij de FIFA DRC (en eventueel in beroep bij het CAS) op enigerlei wijze toch een civielrechtelijk staartje kan krijgen in de zin dat

zulks gevolgen kan hebben voor de vaststelling van de vergoeding.⁵⁰

Daarnaast valt zelfs niet uit te sluiten dat een en ander mogelijkerwijs toch nog relevant kan zijn bij de beantwoording van de vraag of tussen partijen overeenstemming is bereikt en derhalve van een arbeidsrechtelijke binding sprake is. Alhoewel dat het bestek van deze bijdrage te buiten gaat, hebben we al eens eerder gezien – alhoewel dat op nationaal niveau was – dat in een arbitrageprocedure bij de Arbitragecommissie van de KNVB het niet voldoen aan voornoemde informatieplicht toch een civielrechtelijk gevolg had. Althans, uit die arbitragezaak volgt dat op zijn minst wel rekening werd gehouden met (een schending van) dit artikel bij de beantwoording van de vraag of er tussen die partijen uiteindelijk een arbeidsovereenkomst tot stand was gekomen.⁵¹

Tot slot van deze bepaling zij opgemerkt dat de auteur zich bewust is van de beperkte naleving van dit artikel in de praktijk en de daaraan (of daardoor) door velen ook gegeven geringe waarde van de bepaling. Echter, aan de betekenis van deze bepaling, meer in het bijzonder het doen van de mededelingsplicht, moet ook weer niet te weinig waarde worden toegekend. Zoals dat ook uit de FIFA Commentary volgt: artikel 18 lid 3 kan een (nieuwe) club ook een bepaalde mate aan bescherming bieden. Indien de club immers voldoet aan de mededelingsplicht, dan kan deze in beginsel niet meer (zo snel) beschuldigd worden van aanzet tot contractbreuk in het kader van artikel 17 lid 4. Dat laatste kan uiteraard anders liggen indien de oude club in reactie op de mededeling aangeeft dat niet onderhandeld mag worden met de speler. Heeft de club echter niet aan de mededelingsplicht voldaan en ontstaan later alsnog juridische problemen, dan zal het voor die club lastiger worden om het vereiste tegenbewijs in het kader van de aanzet tot contractbreuk te leveren. Bovendien kan niet onvermeld worden gelaten dat schending van dit artikel op zichzelf al oplegging van een sanctie kan rechtvaardigen nu dit ook expliciet is vermeld in de laatste zin van dit artikel.

Medische keuring en tewerkstellingsvergunningen: artikel 18 lid 4

Interessante juridische discussies doen zich ook voor ten aanzien van artikel 18 lid 4 en het verbod om het contract afhankelijk te stellen van een positieve medische keuringsuitslag of verkrijging van een tewerkstellingsvergunning. In de FIFA Commentary wordt benadrukt dat het de verantwoordelijkheid van de club is om eerst de uitslag van de positieve keurginsuitslag dan wel de tewerkstellingsvergunning te verkrijgen alvorens het contract te sluiten. Gebeurt dit niet – stel, het contract is gesloten en er volgt nadien een negatieve medische keuringsuitslag – dan zijn de eventuele negatieve consequenties voor de club en kan door de club geen beroep worden gedaan op het niet tot stand zijn gekomen van

49 Zie voetnoot 92 van de oude commentary.

50 Zie bijvoorbeeld CAS 2016/A/4495, waarin dat het geval was.

51 Zie KNVB Arbitragecommissie 28 april 2000, nr. 780, zaak Roda JC/Kenneth Perez.

het contract. Kortom, deze omstandigheid kan de geldigheid van het contract dan niet meer in de weg staan. In de FIFA Commentary wordt in dit kader wel benadrukt dat de speler de nodige assistentie moet verlenen zoals redelijkerwijs van hem kan worden gevergd.

Terecht wordt in dit verband in de FIFA Commentary nadere aandacht geschonken aan de sluiting van voorcontracten, de zogeheten ‘pre-contracts’, en dan in het bijzonder de vraag of het verbod van 18 lid 4 van de FIFA RSTP ook daarvoor geldt. In dat kader worden verscheidene CAS-vonnissen aangehaald, waarbij er enige ruimte lijkt te liggen voor clubs om voorcontracten afhankelijk te maken van een positieve medische keuringsuitslag dan wel een tewerkstellingsvergunning.⁵² Dat lijkt de auteur ook terecht, zolang dit maar duidelijk genoeg gebeurt. Daarnaast volgt uit de FIFA Commentary dat dergelijke voorbehouden wel in transfercontracten kunnen worden opgenomen.

Minderjarige spelers (art. 19)

In de FIFA Commentary wordt, zoals eerder al aangegeven, veel aandacht besteed aan artikel 19 dat in het teken staat van minderjarigen. FIFA is er zoals gezegd zeer veel aan gelegen om minderjarige spelers optimaal te beschermen en maakt via de FIFA Commentary duidelijk van de gelegenheid gebruik om haar visie nog eens extra te benadrukken. Alhoewel een uitvoerige bespreking van dit onderwerp het bestek van deze bijdrage te buiten gaat, is een aantal zaken het vermelden waard.

Het vertrekpunt, zoals dat volgt uit het eerste lid van artikel 19, is dat internationale transfers van spelers onder de 18 jaar niet mogelijk zijn. Echter, er is een aantal limitatief opgesomde uitzonderingen, zoals een verhuizing door de ouders van de speler om niet-voetbalgerelateerde redenen en transfers binnen de EU/EER voor spelers vanaf 16 jaar. Daarnaast zijn transfers van minderjarigen ook toegestaan indien de speler en club voldoen aan bepaalde maximale afstandseisen ten opzichte van de grens en zijn er daarnaast ook nog uitzonderingsgronden ingeval van een eerste registratie en vanwege humanitaire redenen, school en studie.

In lijn met de rechtspraak van FIFA, maakt nu ook de FIFA Commentary duidelijk dat deze uitzonderingsgronden zeer strikt moeten worden geïnterpreteerd. Ten aanzien van bijvoorbeeld de eerste uitzonderingsgrond, de verhuizing om niet-voetbalgerelateerde redenen, volgt uit de vaste FIFA-rechtspraak dat indien het er ook maar enigszins de schijn van heeft dat er wél sprake is van een voetbalgerelateerde reden, dergelijke transfers niet worden toegestaan. Naar de mening van de auteur valt dat te rechtvaardigen, maar heeft deze (soms te) strikte aanpak wel tot gevolg dat de omstandigheden van het geval en de details van de zaak enigszins lijken onder te sneeuwen. Met andere woorden, minderjarige transfers worden soms ook afgewezen terwijl daar niet direct reden voor is. Voor die specifieke omstandigheden

lijkt het CAS wel meer oog te hebben, hetgeen duidelijk blijkt na bestudering van die rechtspraak. Het CAS ondersteunt FIFA ten volle in de strikte lijn die FIFA voorstaat en meent – terecht ook naar de mening van de auteur – dat strenge toetsing gerechtvaardigd is vanuit de beschermingsgedachte voor minderjarigen, maar lijkt ook wel weer meer ruimte te bieden. Dat laatste volgt alleen al uit relatief recente rechtspraak van het CAS.⁵³

Dat het CAS die nuances er soms ook beter uit kan halen heeft ook te maken met hoe de CAS-procedures in verhouding tot de FIFA-procedures zijn ingericht, zoals het in beginsel wel houden van een mondelinge behandeling en de mogelijkheden voor het horen van getuigen en aanleveren van bewijs. Alhoewel de FIFA Commentary ook deze CAS-rechtspraak bespreekt, waarin FIFA wordt ‘overruled’ door het CAS, maakt FIFA ook direct duidelijk dat bepaalde CAS-rechtspraak geenszins als precedent moet worden gezien. Met andere woorden, het is maar zeer de vraag in hoeverre bepaalde CAS-rechtspraak de koersvastheid bij FIFA ten aanzien van de toekomstige zaken zal raken.

Ook in het kader van de minderjarigen geeft FIFA nadere duiding aan bepaalde definities, zoals het begrip ‘parents’ in artikel 19 lid 1. Daarnaast maakt de FIFA Commentary ten aanzien van dit onderwerp ook duidelijk dat FIFA zich bewust is van de impact die ook het Europees recht, in het bijzonder het vrij verkeer van werknemers, heeft. Dat laatste blijkt niet alleen uit de uitzonderingsgrond voor minderjarigen vanaf 16 jaar binnen de EU/EER volgend uit artikel 19 lid 2, maar ook ten aanzien van de uitleg van dit lid. Immers, zo volgt uit de FIFA Commentary dat ook EU-onderdanen moeten kunnen profiteren van dit lid en zo de geografische beperkingen dienen te overstijgen.⁵⁴ Anders gezegd, ook een 16-jarige speler die in Argentinië woont en die zowel de Argentijnse als Italiaanse nationaliteit heeft, kan met succes een beroep op artikel 19 lid 2 doen.

Internationale opleidingsvergoeding en solidariteitsbijdrage (art. 20 en 21)

Ten aanzien van het systeem van de internationale opleidingsvergoedingen en solidariteitsbijdragen is de FIFA Commentary ook zeer uitvoerig. Kort nog een aantal vermeldingen in dat verband.

Ter introductie van dit onderdeel wordt in de FIFA Commentary allereerst benadrukt dat het internationale opleidingsvergoedingensysteem (nog steeds) niet van toepassing is op het vrouwenvoetbal, zoals dat eerder ook in de FIFA-rechtspraak al was bepaald.⁵⁵ De gedachte van FIFA is dat toepassing van dit systeem het vrouwenvoetbal te veel zou belemmeren. Er is in 2019 wel een werkgroep ingesteld die hier verder onderzoek naar heeft gedaan en in 2021 is bepaald dat er ook voor het vrouwenvoetbal een dergelijk systeem moet komen. Op dit moment lopen de onderhandelingen nog, maar het is

52 Zie onder meer CAS 2016/A/4489, CAS 2008/A/1589, CAS 2018/A/6037-6043, CAS 2019/A/6521-6526, CAS 2013/A/3314, CAS 2016/A/4664, CAS 2017/A/5092, CAS 2017/A/5164 en CAS 2009/A/1838.

53 Zie bijvoorbeeld CAS 2020/A/7503.

54 Zie ook CAS 2012/A/2862 en CAS 2016/A/4903.

55 FIFA DRC 7 april 2011, nr. 411375 en FIFA DRC 5 november 2015, nr. 11150999.

een kwestie van tijd voordat internationale opleidingsvergoedingen ook van toepassing zijn op vrouwenvoetbal. Overigens is het internationale solidariteitsbijdragensysteem weer wel van toepassing op het internationale vrouwenvoetbal.

Uit de rechtspraak van de FIFA DRC kwam nogal eens naar voren dat er geregeld discussie bestond over de vraag wanneer de trainingsperiode van een speler nu daadwerkelijk zou zijn geëindigd, hetgeen gevolgen had voor de verschuldigdheid van een internationale opleidingsvergoeding. In de FIFA Commentary wordt benadrukt dat de term ‘evident’ zoals opgenomen in de FIFA RSTP inhoudt dat er absoluut geen enkele twijfel mag zijn dat de trainingsperiode van een speler geëindigd is. Diezelfde strenge toets wordt ook aangehouden bij de vraag wanneer een bedrag aan opleidingsvergoeding mag worden gewijzigd. Duidelijk volgt uit de FIFA Commentary dat dit alleen het geval is wanneer er sprake van is dat het te betalen bedrag overduidelijk *disproportioneel* is. Ook dat laatste was al bepaald in vaste rechtspraak van de FIFA DRC en het CAS, maar het is goed om er nota van te nemen dat deze restrictieve lijn nu ook in de FIFA Commentary duidelijk wordt bevestigd.

In het geval een club het contract met de speler zonder gerechtvaardigde reden verbrak, had dit tot gevolg dat die club rechten op een internationale opleidingsvergoeding verspeelde. De vraag kwam nogal eens op of dit gelijk kon worden gesteld aan de situatie dat een speler zijn contract met een club met een gerechtvaardigde reden opzegde. Immers, die laatste situatie was niet met zoveel woorden opgenomen in de FIFA RSTP. In de FIFA Commentary wordt die vraag nu – mijns inziens volledig terecht – bevestigend beantwoord. Stel, een speler zegt zijn contract op vanwege openstaand salaris en kan met succes een beroep doen op artikel 14(bis), dan kan de nalatige club als gevolg daarvan terecht geen aanspraak meer maken op een internationale opleidingsvergoeding.

De FIFA Commentary maakt verder ook duidelijk in welke situaties van omzeilingsacties – denk bijvoorbeeld aan bewuste transferering van een speler naar een categorie 4 club teneinde daarmee aan betaling van een internationale opleidingsvergoeding te ontkomen – kan worden gesproken. Op dit soort punten is de FIFA Commentary zeer verhelderend en biedt hij ook de nodige handvatten.

Op basis van artikel 6 lid 3 van Annex 4 van de FIFA RSTP kan een club bij een overgang binnen de EU/EER enkel rechten doen gelden op een internationale opleidingsvergoeding indien de betreffende club werkelijk geïnteresseerd was om de speler voor de club te behouden. Om die reden was in datzelfde artikel vastgelegd dat een schriftelijk gedane contractaanbieding onder nader bepaalde voorwaarden volstaat om rechten op een internationale opleidingsvergoeding te behouden.

De vaste rechtspraak van de FIFA DRC en het CAS wees al uit dat het ook nog mogelijk was om rechten te behouden in die gevallen waarin die contractaanbieding niet was gedaan, maar dan moest wel worden aangetoond dat de betreffende club een *‘genuine and bona fide*

interest in retaining the services of the player’ had. Uit de FIFA Commentary volgt nu dat indien een club en een speler een beëindigingsovereenkomst sluiten en de speler de overstap maakt naar een andere club binnen de EU/EER, daarmee automatisch de voornoemde en in de rechtspraak vermelde *‘bona fide interest’* door die club niet kan worden bewezen. Dat laatste ligt vanzelfsprekend weer anders indien de speler een overstap maakt naar een club buiten de EU/EER. Dit alles vanuit de gedachte dat binnen de EU strengere regels hebben te gelden ten aanzien van het Europees recht. Immers, het strookt niet met het vrij verkeer van werknemers, wanneer een club binnen de EU alsnog een opleidingsvergoeding kan verzilveren voor een speler voor wie zij eigenlijk geen interesse (meer) heeft. Een dergelijke speler is vanzelfsprekend minder aantrekkelijk voor nieuwe clubs en zal derhalve in zijn vrije overgang worden belemmerd. Om die reden vallen de opleidingsvergoedingen ook lager uit en geldt een andere berekeningswijze indien het een transfer binnen de EU/EER betreft.

Ook ten aanzien van andere bepalingen kunnen interessante zaken worden gehaald uit de FIFA Commentary. Zo wordt duidelijk gemaakt dat indien een club de gedane contractaanbieding niet uiterlijk zestig dagen voor afloop aan de speler heeft gedaan, per definitie rechten op een opleidingsvergoeding worden verspeeld. In dat geval is er – in tegenstelling tot het aangetekende post-vereiste – geen vergevingsgezindheid vanuit FIFA. Een dergelijk nalaten heeft fatale gevolgen, zoals eerder al was aangegeven. Ook kunnen onderhandelingen met spelersagenten in beginsel worden gezien als onderhandelingen met de speler zelf. Dat is juridisch gezien wellicht niet zo verrassend en kan ook uit rechtspraak van de FIFA DRC worden gehaald, maar ook dat wordt nu nog eens benadrukt in de FIFA Commentary en lijkt clubs dus meer ruimte te bieden om aan artikel 6 lid 3 te voldoen. Ook wordt benadrukt dat dit artikel vanaf 1 januari 2021 niet langer van toepassing is op transfers van en naar Engeland, Schotland, Ierland en Wales. Zulks uiteraard vanwege Brexit.

Ten aanzien van de internationale solidariteitsbijdrage komt geregeld de vraag op hoe ruim *‘any compensation’* van artikel 1 lid 1 van Annex 5 van de FIFA RSTP moet worden uitgelegd. Logischerwijs valt hieronder de transfervergoeding, maar uit de FIFA Commentary volgt duidelijk dat dit zeer ruim moet worden uitgelegd, ook om op dit vlak omzeilingen het hoofd te bieden. Om die reden lijkt er dan ook weinig ruimte om *buy out clauses*, doorverkoopclausules en aanvullende salarisbijdragen buiten het toepassingsbereik van het solidariteitsbijdragensysteem te laten vallen. Datzelfde geldt ook voor internationale uitruil van spelers. Ook in die gevallen is een internationale solidariteitsbijdrage in beginsel gewoon verschuldigd, zo volgt expliciet uit de FIFA Commentary.

3. Afsluitende opmerkingen

De FIFA Commentary is een zeer waardevol document en mijns inziens onmisbaar voor iedere jurist binnen dit internationale speelveld, omdat met dit document een helder inzicht wordt verschaft in hoe FIFA tegen bepaalde artikelen aankijkt en hoe zij deze interpreteert. Het is wel goed om ons te realiseren dat de FIFA Commentary is geschreven door FIFA, zijnde de regulerende instantie die de FIFA RSTP ook heeft opgesteld. Het is duidelijk dat FIFA met dit document ook van de gelegenheid gebruikmaakt om haar visie nog eens nader te verduidelijken. Tegelijkertijd zij opgemerkt dat FIFA in de introductie van het commentaar nadrukkelijk vermeldt dat de FIFA Commentary niet de mening van FIFA vertegenwoordigt noch die van de FIFA DRC en PSC. Dat neemt echter niet weg dat het alleen al voor een beter begrip van de artikelen nog steeds een uiterst bruikbaar naslagwerk is.

Met name de boodschap – soms ook wat verdekt schuilgaand – achter de diverse toelichtingen bij de relevante reglementsbevestigingen is van belang om mee te nemen. Zo wordt na lezing van de FIFA Commentary duidelijk dat deadlines in de reglementsbevestigingen zeer strikt dienen te worden geïnterpreteerd en lijkt er op dat vlak weinig tot geen ruimte, is er ook weinig bewegingsruimte omtrent transfers van minderjarige spelers en dienen de uitzonderingsgronden zeer strikt te worden gehandhaafd, worden waarschuwingbrieven in bepaalde situaties zeer gewenst geacht alvorens kan worden overgegaan tot eenzijdige opzegging van een contract, en is FIFA duidelijk geen aanhanger van al te ruimhartige interpretaties van reglementsbevestigingen waarbij clubs menen bepaalde betalingen te kunnen voorkomen. FIFA maakt via het commentaar duidelijk van de gelegenheid gebruik om aan te geven wat wenselijk wordt geacht. Bij lezing en gebruik van de FIFA Commentary blijft het goed om ervan bewust te zijn dat het nog altijd de rechtspreekende instanties binnen de internationale sport zijn die het eindoordeel vellen en aldus het laatste woord hebben.

In de FIFA Commentary wordt de vaste rechtspraak van FIFA's geschilbeslechtende instanties ook telkenmale benadrukt en die lijn verder ingekleurd. Ook de CAS-zaken worden uitvoerig besproken, waarbij ook de tegenstrijdige uitspraken binnen de CAS-jurisprudentie in de commentary zeker niet onderbelicht worden gelaten. Het komt in de 'voetbalrechtspraak' van het CAS inderdaad voor dat CAS-panelen in vrijwel identieke zaken bevestigend andersluidende opvattingen hebben ten aanzien van toch wel fundamentele en basale 'voetbalrechtsvragen', hetgeen voor FIFA terecht vervelend is. Het valt overigens wel te begrijpen dat FIFA een meer vaste lijn wil aanhouden voor de voetbalindustrie. Immers, in tegenstelling tot het CAS, is FIFA de mondiale organisatie die de (transfer)regels vaststelt voor de actoren in de voetbalindustrie en uniformiteit en duidelijkheid voor haar leden nastreeft.

De FIFA Commentary is verder ook echt een momentopname. Ook dat is belangrijk om ons te realiseren, zeker omdat de rechtspraak en regelgeving continu in ontwikkeling is, vaak meer dan buiten de sport. Wellicht had FIFA de FIFA Commentary wat meer tijdloosheid kunnen geven door meer aandacht te geven aan de totstandkoming van de reglementsbevestigingen, omdat de FIFA Commentary nu meer gericht is op de uitleg van de bepalingen zelf. Alhoewel we vijftien jaar hebben moeten wachten op deze nieuwe uitgave, wordt in de FIFA Commentary de belofte gedaan dat het updaten van dit document een doorlopend proces zal gaan worden en dat de eerstvolgende versie al in 2023 kan worden verwacht. Vrijwel zeker zullen daarin dan de nieuwe wijzigingen met betrekking tot minderjarige spelers en wellicht een nieuw 'sporting just cause'-artikel worden meegenomen.

Alhoewel de oude commentary moest worden gezien als een richtlijn voor de interpretatie van de FIFA-reglementen en de (nieuwe) FIFA Commentary in de rechtspraak eenzelfde status zal worden toegedicht, is de praktische waarde voor juristen, advocaten en geschilbeslechtsers binnen de sport naar verwachting vele malen groter, alleen al door de uitvoerige bespreking in het document van de meer dan twintig jaar aan rechtspraak van de gezaghebbende sporttribunalen. De (nieuwe) FIFA Commentary is meer dan een richtlijn en een onmisbaar document voor de sportrechtindustrie.